

שלוט אסור לקרות בהם. וגם בכל ט (פי' כ יג) כחז שיש אומרים דהיכל ליהלל ס"ח בעיר קורים בשנת תשעה חומש תורה שלט ומכריז לפניה ולאחריה ושר"ח אומר. וגם המדרכי כחז בפרק הניזקין (פי' ט) שיש מדקדקים תמלי דפירש רש"י דזוקף בספר אסור אין לקרות מפני כבוד הניטור הא' במומשים רד"ן שיש כל תשעה חומשים דפתח אין גנאי תומר וזומר לחי"ה בן דל"ן דהנייהא ממש דלא הו' טעמא אלא דמפרש בירושלמי פרק בני העיר (פי' ה"א) מנו דנפשין פגומה און (וכן) (וכן) לן מורה פירוש כל עור שנפשיט עגומה שנאסר עלינו לקרות בחומש

חומשין ביחד: ה תניא בתוספתא בני הכנסת: ג עיר שכולה כהנים וכו'. כחז שאין להם מי שיקרא להם אלא אחד כגון שאין בה מי שיודע לקרות אלא אחד עומד וקורא וירשב. וחזור ועומד וקורא ויושב אפילו שבע פעמים. וכתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל דזו התוספתא נשנית לפי המנהג הראשון שהיה ראשון מברך לפניה והאחרון לאחריה לכך צריך לישב בכל פעם ופעם להיכירא שהם שבעה אבל האידינא שצריך לברך בכל פעם ופעם ברכה ראשונה ואחרונה אין צריך לישב כמו כהן שקורא במקום לוי ואין צריך לישב. עיר שכולה כהנים או לויים כולם קורין בתורה פעמים זה ראשון ופעמים חבירו (כ"י):

נלמדך לקנות ס"ח וכן מלאחי הקורא בחומשין אין רוח חכמים נוטה הימנו מוטב שלא יקרא דאפילו בס"ח שאינה עשויה כתיקון חכמים שאינה מפורד עידין ואין בין שיטה לשיטה כמלא שיטה אסור לקרות כ"ש בחומשין דאסור לקרות להזכיר שם שמים לבטלה עכ"ל ודברי ראב"ה כמזכר בחומשין להרמב"ן סימן קפ"ו ופי' קצ"ט (א). וכן כחז רבינו ירוחם (נ"ג ס"ג כ) דמפרים שלנו שאינם עשויים כתיקון ס"ח אסור לקרות נציטר ולא שייך הכא טעמא דמפני כבוד הניטור שיוכלו למסול על כבודם ומיהו משמע מדברי שמומשים העשויים כתיקון ס"ח אס

מסלו הניטור על כבודם קורים ט וכ"כ המדרכי בסוף פרק הקומץ (ה' קט"ט פי' מקומץ) ולא משמע כן מדברי הירושלמי שכתב לחי"ה: ד וכתב הר"ן (ניסין כ: ד"ה גמ' לפסוח) אהא דל"ן קורים בחומשים ומכאן למד רבינו להלכה ולא למעשה שאם נמלא טעום בס"ח באחד מן החומשים מותר לקרות בשאר דהא אין החומשים מעבדין זה אלא מפני כבוד הניטור וד"ן שהס"ח שלם שפיר דמי ע"כ (ב): וכתוב בחשונה הרשב"א ג שנאלל על ס"ח שאיט פשוט כהלכתו או שיש ט אחד מן הדברים הפוסלים אס מותר לברך בו או אסור וכחז השואל שמאל להרמב"ם (מהר' גלאי פי' נדז פלג הדור פי' ט) שהחיר לקרות ולברך על ס"ח פסול אס אי אפשר להיות להם ס"ח כשר והרשב"א תמה על חשונה זו ופטר ראייתו והעלה שכלידותו כחז כן ואח"כ חז ט וכחז בהלכות ס"ח פ"י (ה"א) נמלאח למד שעשירי דברים הם שכל אחד מהם פוסל ס"ח ואס נעשה ט אחד מהם הרי הוא כחומש שמלמדן ט המניקות ואין ט קדושת ס"ח ואין קורים ט ברכים ובסוף החשונה כחז זה לשון ועם סמיחה ראייתו וטעמיהו אי מורה לך הלכה למעשה שלא ראיתי מי שעשה כזה מעשה גם כפריש שאין שם ס"ח וקורים בפריש שאינם נגללים ואין נכבדים בהלכותם לא ראיתי בעולם מי שברך בהם לא במחלה ולא בסוף ע"כ וחשונה זו כפנה ה"ר דוד אשכנזי (עמ' קלד) והכל ט (פי' כ יג) כפריהם. ואפ"פ שכתב הכל בו שדעת גדולי נרבונו כדעת אומה חשונה של הרמב"ם אט על דברי הרשב"א יש לנו לסמוך וכ"ש במקום שהרמב"ם בציטורו מפרים עמו וכן כמה גדולים וכ"ש במקום ברכה שזומפין לאומרים שלא לברך. וכן כחז בעל מגדל עוז במחלה הלכות (ס"ח) [פפילין] על מה שכתב הרמב"ם (ה' מפילין פי"א ה"ט) ס"ח דספר אום אסח פסול דהרי משמע בהקומץ רנה (מנחות ג) ובפרק קמח דתמרא (טו) ונהגו בכל ספרד וקטלוגי'א שאם נמלא ט טעום אפילו בסוף הפרשה מחדרין אומו ומביאין אחר נמקומו וקוראים גם מברכין במחלה וכן הפריש הרמ"ה והראב"ד והרמב"ן והרשב"א ז"ל ע"כ וכן כחז בחשונה הרשב"א (פי"א פי' רח ופי' רל) וכן כחז בפשוט הרא"ש כלל ג' (פי' ט) ס"ח שנמלא בו טעום כיון שפסול הוא הקריאה שקראו לאו כלום היא נמלא שגם הגרבה שברכו אינה ברכה והקוראים ככשר נריכים לברך על קריאתה כי נתקנה ברכה לקריאה זו שמוציאין זה הרבים אפ"פ שהקורא בריך על התורה לפני פרשת הקרנות חזר ומברך על קריאת התורה עכ"ל וכן כחז רבינו בעור יורה דעה סימן רפ"ט וכן טהגים. והמדרכי בפ"ג דמגילה (פי' חשג) כתב חילוקים מה ואיני מאריך בהם לפי שלא נהגו כן: והאגור (פי' קנה) כחז שהרא"ש סובר שאפ"פ שנמלא טעום בס"ח אין להחזירו ולהוציא אחר משום דל"ן לנו ס"ח כשרים שלא ימלא בהם ספר או יתר וכן כחז הר"י אור זרוע (ה' עמ' פי' מה) וכן כחז המדרכי (פ"ג) [פ"ג] דמגילה (פי' חשג) ונהגו עלמא כוומיה ע"כ ומה שהעיד על הרא"ש עדות בטלה היא שכבר כתבתי לשון בשמך והוא הדין ממש ואפשר דטעום סופר הוא באגור ולריך להגיה הר"ש במקום הרא"ש. גם מה שכתב דנהוג עלמא כוומיה זהו אפשר לנני אשכנזי אבל בני ספרד אינם נוהגים אלא בחשונה הרא"ש שכתבתי בשמך וכן ראיתי תמיד מעשים בכל יום בפני גדולי הדור: וסידרו מורי הרב הגדול מה"ר יעקב ב"ר זל"ה הנהיג היכא דנמלא טעום בס"ח בשעת הקריאה הקורא נומר קריאתו בספר הכשר ומברך לאחריה ואין חזר לברך הקורים על אומם שקראו בחומש וחס נמלא הטעום באמלע קריאה הקורא טו עלמה להם דיעבד וכן אטו טהגים אסרו. ועם הדבר לכמונ בעור לפניה כי ברכה שברך לפניה בס"ח הפסול וכן קריאה שקראו טו עלמה להם דיעבד וכן אטו טהגים אסרו. ועם הדבר לכמונ בעור יורה דעה סימן רפ"ט (רד. ד"ה ומ"ש ואפילו) שייטחא דשמיא:

ה תניא בתוספתא דמגילה (פי' ה"ו) ב"ה שאין להם מי שיקרא אלא אחד וכו'. כחז מה שהרי"ף (ד) והרא"ש (פי' י) בפרק הקורא את המגילה עומד: ופ"ש בשם הרא"ש דזו התוספתא נשנית לפי המנהג הראשון וכו' אבל האידינא שצריך לברך בכל פעם אין צריך לישב וכו'. שם וכן כחז שם ג"כ הר"ן (ד"ה טוספתא) והמדרכי (פי' מילא) וכן כחז המוספות בפרק הניזקין (נט: ד"ה כי קאמרין): עיר שכולה כהנים או לויים כולם קורים בתורה וכו'. נמלאר נסימן קל"ה (קכא) ספ"ף ט. יש לתמוה למה כחז רבינו דין זה שלא נמקומו כי מקומו הוא נסימן הגוכר:

דרכי משה

תורה: (ב) ובהגהת מרדכי דגיטין (דף תרי"ו ע"ג) (פי' חשג) דספר תורה שנקרעה יריעה אחת דאסור לקרות בה והיינו רוקא באותה יריעה אבל ביריעות אחרות שרי וכן כתב הרשב"א (משאנן) עכ"ל: (כ"י) וכן כתב הרשב"א בתשובה סימן י"ג דיכולין לקרות כהנים בזה אחר זה מאחר

הגהות והערות

ג לשון זה לא נמצא לפנינו בחשוכותיו. ועיין בארחות

שם לקרות בש"ס בלא ברכה משיח קורא בש"ס דאיה ליקורא
 משום דבית שבתא די איה רשאי לאמרי בש"ס וניחין ס"ג. ונרר
 לזכות לר"ל דכל איהו קורא ממון הפקר ברכים היה מוכתר בשאל
 היה ממך עליה ולהכי מרדף טפי לקרות בש"ס אבל לרר הווא ינחם
 לוי שאין שחר קורא בני ספרים כלל
 מאם פנמי על ראשון והמיר
 לקרות בש"ס כיון שאינו אלא ספר

אל יום וכמנר עשרת היום קראתם בירושלמי ריחא מי"א ה"א) הפאו
 הסמ"ג. ועוד לר"ל קשאי רבא ממנה שזי ש"ס יחד דהשתא לא
 זרד לחור ולכך כיון דהיה מנהא קמיה דעמו עליה ולר"ל זרר
 לחור דכתיב"ג נמי היי מכושרי אלא לנרד עליה כלל אבל לרר הווא
 אמי שפיר בלי קשאי כלל. ומיהו אין ספק דבמאי דקאמר ר"ל דאם
 נפלא ש"ס אחרת היה זרד לחור ולנרד למניה כיון ללא היה מנהא
 קמיה ליה מאן דפליג: דעוד ראה מהירושלמי (נכוח מי"א ה"א)
 רב זרע פני האי מאן דנסיב מורמוסא ונפיל מרייה מיהו לנרד
 עליה זמן מרינות. ומה פני לאמם הימס אמרין ממון לך כיון דעמו
 מוסבלה ביה הכא לא לך כיון דעמו ממנה. והשתא הלא ודאי
 נמי אמרין לא לך כיון דעמו ממנה ויחולא מהו כמז אטערתיה
 (נמי ש"ס) ומיכא ר"י פל"ס כיון ק"מ (קמ"ג). ונראה דאף להלכתרי
 דכפס כדך דרבי זרעא קולא הכא מורה דהתם כיון דהיה מנהא
 קמיה אמרין לך כיון ממנה אבל הכא לא היה מנהא קמיה כלל
 מדה סרסר"ל זרד לחור ולכך לפניה. ומו דנרד דרבי זרעא קרייל
 לחותא דכפס רבינו בארות מיס כיון ר"י (ס"ג). ואין למלך ולומר
 דכפס דעמו הימה על פרכיה זו ולא דמי לחורמוסא דאמון שהיה
 דעמו עליה נאמרה זו שמכר עליה אחרת היא. דהא פשיטא דהכרזה
 היא על מה שקורא בש"ס דעמו ממנה לא היה אלא על הקראה
 שבס"ס הראשונה ודיון שנמלא עה עשות ה"ל כאלו נאמרה זו
 השניה ספר מורה אחרת היא ולר"ד לחור ולכך כמו מורמוסא.

ועוד דירושלמי (נ"ס) קאמרין הווא אמרה מאן דנסיב עינולא ומנר
 שיליה והוא לא אמי לרדי לרד לנרד עליה זמן מרינות. שיהיה כיון
 שהפסקו אחר ברבמו לרד לחור ולכך וה"י איהו הפסקה נכד
 שרגול ש"ס רבאונה חוליא אחרת. ואש"ג דאיהו למינה דהלא אמי
 דהפסקה היא נאמנה הקראה ולא לרד דירושלמי דמירי
 הימה עליה נאמנה איהו עשיתו מלקרות לש"ג. דהפסקה
 בשמיהו ואפילו נאמנה הקראה היא הפסקה כמ"ס רבינו בארות
 מיס (מי"א) לרעם רוב גאונים השמא כיון דהפסקו נכד
 שיקרא כי פסקוק לנרד עם הפסקה שקרא נכד הרי שיהי נכד לחומר
 הקראה הממיינת שהיא אינה אלא ג' פסקוקים היא הפסקה ולרד
 לחור ולכך לרעם רבינו יואל ה"ל נמרדכי סוף מנילה (מי"א סמ"ג)

דרכי משה

דרכי משה

(ב) וד"א בהר"ן דמנילה (ע"א) דף שני"ג (ה"ג). כתב הרמב"ן (מי"א) סוף פרק ב' דדוקא באמצע הספר פסול אבל לכסוף אינו פסול כפחות
 מיריעה:
פרישה
 (ג) וחזור ד"ראש הסדר. וספק ר"י בהרמב"ם שחמסיל בש"ס שיהי ממקום הטעות ומנרד לאמריה ולא מלמדיה ע"ש וכן המנהג. ועיין מ"ס מור"ם
 בש"ע (בארות מיס כיון קמ"ג (ס"ג)) בהלכות קריאת ש"ס דאם קרא ג' פסקוקים ומלאו עשות דפסקו בקורא ויכד נכרה שמרונה וממה שכתב
 ר"י כן לא משמע הכי ע"ש:
חידושי הגהות
 (א) זה לאו הכייר כנסת הגדולה קשה דנעל מרומם הדגן נכתיבו כיון י' ונעל המשה נאמרה מיס כיון קמ"ג כמע בעם אור ורוב דא"ל לכתב
 ש"ס אחרת. ויהי כפי מה שהיה לפנינו בימי יוסף אף שהוא דמיון קלם דא"ל היה לו לומר ונעלי המוסמות ולא מכושרי ולא מכושרי מ"ס חלש לזמן ולמה
 כן אבל המשיך שם במוסות הר"ס א' חלש לומר כן שהרי שם ח"ל אלא ש"ל המר"ן פוסק וכו'. והגולה לעיני דהן ר"י א' על והמרי"ן יודמות
 וז"ל וה"ל המר"ן פוסק וכן הוא בכתב יוסף חיליה ונמי"ר ש"א) ונמו שהיה ג"כ שם במוסות והן אלושיות וה"ל שכתב אין ידועה על ספר אור ורוב אלא
 הוא ר"ס יואל יוק"ג ו' אחר משאל ר"ס והו נמן ואמרי להמשיך שם במוסות הר"ס כי רבי"ן שרגוב המקומות שהיה שם המר"ן כתב ש"ל המר"ן

על פי שהרמב"ם כ"י. (ה"א) כתב שששירים וברם הם שכל אחי כרם פוסל
 ס"ח ואין קורין בו ברכה. יש לחתה ולומר ולענין קיום שנות עשה אומר
 דבריו דלא קיים מצות עשה אין ראוי שיקראו בו אבל אם קיים מצות עשה
 כפי"ח אחרת שפיר רבי שיקרא בהו בצבור וה"ה אם הוא של רביס
 ועד באו: וכן כותב הרמב"ם במשניות
 (כלל ג ס"ג) וז"ל על ספר מורה
 שנמלא בו עשות דע כי כיון שפסול
 הוא הקראה שכתבו לאו כלום היא נמלא שם הנכרה שפרנו איה
 נכרה והקורא נכשר זרד לנרד על קריאתה וכן כותב הרמב"ם
 במשניות (מ"א) כיון ר"ס) וכן כותב מגדל טו נמנהא הלוח הרמב"ם
 אף והוא נכל ספרד וקטלוגיה ושכן הפסימו הרמ"ה והרמב"ם
 והמרמ"ן והרמב"ם ו"ל. ונעוה אורח מיס כיון קמ"ג (קמ"ג) כמתי
 שרבי הרמב"ם בהלכות ש"ס נרלאו רכזריהם אלא שמתאונה (פסל הור
 פי"ט) כותב שמתכוין על ש"ס פסול ושכן נהגו פניו גאוי עולם.
 וממה הרמב"ם על דרכיו נמאנה זו וכמו שנהג לו שפלומו כותב
 כן ומקטלוגי חור זו וכמו שחזיר לפסול. ולפי זה יקשה מה שכתב
 אכן נהגו פניו גאוי עולם דאם כן מארין להך גאויים עושים.
 והכל זו ר"ג טו"ה א) כותב בשם גאוי נרענה דרעם אומה משהו
 על הרמב"ם והואמי למכתי ספרד ונהגים דרעם מר"ס וכל הך
 רשומה האומרים שאם נמלא בו עשות מוציאין ס"ס אחר וחות לר"ס
 הסדר וקורין ומנכרי: אב"ד מור"ג הכז הגדול מהר"ר יעקב ב'

רב ולה"ה הנהיג להאילא ש"ס אחרת ולהחמיל ממקום שנמנה הטעות
 ולהבליס י' על אומם שקראו נעוטהה ולא נמנה הטעות נאמנה
 קריאת הקורא נומר קריאתו נכשר הכשר ומנרד לאמריה ואינו מנרד
 לפניה כי נכרה שפרד למניה פס"ס הפסול וכן קראה שקראו ע'
 עלמה להם דרענת. ונמן עטם לרבר דכיון שהרמב"ם כתב במשניות
 להכשיר אין לומר שחור ע במינהו אלא על ככרן ז"ל שמה שכתב
 נמציר אינה לענין קריאה נצטרך אלא לענין קיום מצות עשה לכתוב
 כל אחד ס"ס אלא לענין קריאה נצטרך אין עשות נכונה ע ודיון אכן
 יש לכתור עליו בדעת (ב"ד) וא"ד"ב מלמתי חילוק זה במשניות
 ה"ר שלמה בר הר"ס בר נמ"ה ו"ל (ש"ס) הרמב"ם פי"א ופי' ל"א
 בשם הר"ן וז"ל הרמב"ם כתב במשניות ש"ס שנמלא בו עשות קורין
 ע ובהלכות ש"ס כותב נהיפק ונעלי המוסמות מכושרין לקרות ע ופ'
 וה"ל והמרמ"ן פוסק והוא ראה לרבינו מרדכי'ן במשניות ופי' קולו
 (נמוסות פי"ט) דמפילין ומחיות אפילו אום אמת מכושרין במרדן הקומן
 על י"ד ומן (מנילה פי"ט) אין כיון ספרים למפילין ומחיות וכו'. והר"ן
 המוקד דברי המוסמות וכתב דמלי דאמרין במפילין ומחיות ודאי כן
 הדן בש"ס נמה שזה איה ע עם מפילין ומחיות שהרי מפילין
 ומחיות אין מלכות לקרות כהן אלא שמיני כל אחד לקרעי מוחה
 ולהלוי מפילין ויחולא מהו בש"ס מיני כל אלוס לכסוד ש"ס לעלמו

דרכי משה

דרכי משה

(ב) וד"א בהר"ן דמנילה (ע"א) דף שני"ג (ה"ג). כתב הרמב"ן (מי"א) סוף פרק ב' דדוקא באמצע הספר פסול אבל לכסוף אינו פסול כפחות
 מיריעה:
פרישה
 (ג) וחזור ד"ראש הסדר. וספק ר"י בהרמב"ם שחמסיל בש"ס שיהי ממקום הטעות ומנרד לאמריה ולא מלמדיה ע"ש וכן המנהג. ועיין מ"ס מור"ם
 בש"ע (בארות מיס כיון קמ"ג (ס"ג)) בהלכות קריאת ש"ס דאם קרא ג' פסקוקים ומלאו עשות דפסקו בקורא ויכד נכרה שמרונה וממה שכתב
 ר"י כן לא משמע הכי ע"ש:
חידושי הגהות
 (א) זה לאו הכייר כנסת הגדולה קשה דנעל מרומם הדגן נכתיבו כיון י' ונעל המשה נאמרה מיס כיון קמ"ג כמע בעם אור ורוב דא"ל לכתב
 ש"ס אחרת. ויהי כפי מה שהיה לפנינו בימי יוסף אף שהוא דמיון קלם דא"ל היה לו לומר ונעלי המוסמות ולא מכושרי ולא מכושרי מ"ס חלש לזמן ולמה
 כן אבל המשיך שם במוסות הר"ס א' חלש לומר כן שהרי שם ח"ל אלא ש"ל המר"ן פוסק וכו'. והגולה לעיני דהן ר"י א' על והמרי"ן יודמות
 וז"ל וה"ל המר"ן פוסק וכן הוא בכתב יוסף חיליה ונמי"ר ש"א) ונמו שהיה ג"כ שם במוסות והן אלושיות וה"ל שכתב אין ידועה על ספר אור ורוב אלא
 הוא ר"ס יואל יוק"ג ו' אחר משאל ר"ס והו נמן ואמרי להמשיך שם במוסות הר"ס כי רבי"ן שרגוב המקומות שהיה שם המר"ן כתב ש"ל המר"ן

יורה דעה רעט הלכות ספר תורה

בית חדש

רלה

וזמנה זו כשם שהפליג ומוזיה אפילו אות אחת מעכבתן כך ספר תורה אפילו אות אחת מעכבו מלקיים מצות כתיבתו עד שימקן אצל ללא בקריאתו שהוא מתקנת נבאים ועורא אין ללמוד ס"ת מחפליג ומזוזות עכ"ל. ואע"פ שרצ שלמה בר רש"ץ השיב שם על דברי הר"ן מורי הרב הנזכר היה תופס דברי הר"ן עיקר וקרוי לשמוע כדי לישב דברי הרמב"ם במשנה עם דבריו בחיבור וכך אנו נוהגים אחריו (ג):

הסדר: ד ואם יש בו שלש טעיות בכל דף ודף יכול לתקנו ארבע יגזו. היה בכל דף ודף ארבע טעיות חוץ מדף אחד שאין בו טעות יתקן

ד ואם יש בו ג' טעיות בכ"ף דף ודף יבוא לתקנו וכו' עד פ"י שאין הגרר גנאי כמו הת"י. הכל צריך הקומץ (כ"ט). ואם תאמר כיון דנעינן שיהא רוב הספר מתוקן למה כתב שצריך דף אחד שאין בו ד' טעיות מאחר שרוב הספר מתוקן הרי יש בו כמה דפים שאין בהם טעיות. ויש לומר שרוב הספר מתוקן היינו לומר שרוב אותיות הספר כתובים כחכמים ואין לך דף שאין בו כמה טעיות וקאמר דאפילו הכי אם אין צדף אחד יותר מג' טעיות מאחר שרוב אותיות הספר כתובים כחכמים מציל אותו דף על כל הספר ומגיהין אותו אע"פ שיש בכל שאר דפים ל' או מ' טעיות או יותר בכל אחת: [בדק הבית] והרמב"ם כתב בפרק ד' (ה"ב) כלשון הזה ס"ת שיש בו שלש טעיות בכל דף ודף יתקן ואם היו ארבע יגזו ואם היה רוב הספר מוגה והשאר יש בו ארבע טעיות ונשאר אפילו דף אחד מאותו השאר המשובש (לו) [בלא] ארבע טעיות הרי זה יתקן ועד כאן: **וכתבו** המוספות (שם ד"ה תנא) דהא דאם יש בו דף אחד שאין בו ד' טעיות מציל דוקא בזה כי בו מעיקרא אצל אינו יכול לתקן כמה שיחזור ויכתוב דף אחד שלם לומר שיניל וכן הם דברי הרא"ש בהלכות ס"ת (סי' יז) וכ"כ המרדכי בהלכות קטנות (סי' תתקנ"ד): **וכתב** עוד (המרדכי) וא"ת [ב] איך יתקן הא אמרינן במסכת סופרים (פ"ג ה"א שאין לדחותה. ואין להקשות היאך יא ע"י קריאתו צ"ע"פ והרי הנכונה נתקנה על הקריאה בס"ת השלם דהלא דבר זה תלוי במחלוקת שבין גדולי עולם בענין הנכונה על החומשים צניצור להרמב"ם ורבו ר"י הלוי ו' מיגא"ש ור"י וגדולי נרבונו ס"ל דמצרכין על החומשים מפני שאין הנכונה על הקריאה בספר כמו הנכונה שעל נטילת לולב ודומה לו דהכא עיקר המצוה היא הקריאה בין שקרא בספר הכשר ובין שקרא בספר הפסול ואפילו קרא בעל פה עממה של קריאה היא המצוה ועליה מצרכין ולדעת הרשב"א אין מצרכין בחומשים וסתר כל הראיות שכתבו הגדולים לנכר וכמ"ש במשנה באריכות הביאו בספר כל בו סימן ז' (ה"א). והשתא נדון דידן להרמב"ם דיעבד הוי וקורא על פה ושפיר דמי לנכר דעיקר המצוה היא הקריאה והא דלאי כיון דלא אפשר להוציא אחרת כדפירשמי יש לקרוא על פה אצל להרשב"א אסור לנכר וצריך להוציא אחרת ולחזור ולקרות מראש הסדר וכיון דמנהגינו שלא לחזור לראש הסדר ויולאין כמה שקראו וצרכו בספר הפסול אלמלא דתפסינן עיקר דעיקר המצוה היא הקריאה כדעת הרמב"ם וסיעתו הילכך דיעבד יש לקרוא הטעות צ"ע"פ ולנכר כדעת הראב"ה. ועוד מצאתי להרב מהר"ר אליהו מזרחי שהורה הלכה למעשה כהרמב"ם ומיישב כל הקושיות שהקשה הרשב"א: **ואיבא** לתמוה אצט יוסף שהחזיר דברי רבו מהר"י כי רב וכל ראיותיו אין אלא לענין שהקריאה בס"ת הפסול עלמה דיעבד וזה ודאי נכון אצל לענין שלא לנכר לפניו כשמוציאין ספר תורה אחרת לא כתב על זה לא טעם ולא שום ראיה ומימה דא"כ הפסוקים שקרא בספר הפסול נתצרכו לפניו ולא לאחריהם והפסוקים שקרא נכשר נתצרכו לאחריהם ולא לפניהם ומנא ליה הוראה זו להצטרף הקריאות בשני ספרי תורה לפטורה נכונה אחת. ולכן נראה לפע"ד דבר ברור לנטל הוראה זו במקומות שנהגו כך ע"פ השולחן ערוך ולקבוע ההלכה כראב"ה:

ב ומ"ש ואם יש בו ג' טעיות וכו' עד כמו הת"י. הכל צריך הקומץ (סוף דף כ"ט): ועל פי פירוש רש"י ומוספות והרא"ש

דרכי משה

שמורה להלכה למעשה שאין לקרות בס"ת אחרת אם נמצא טעות בקריאת התורה וכן אנו נוהגין [עכשיו] אחריו עכ"ל. ולי נראה בודאי אם נמצא בה טעות מעט בחסירות וביתירות וכדומה יש לנהוג כדברי האגור דבעוונותינו לא נמצא ספר בזמן הזה שאין בה טעות כזה אבל אם נמצא בה טעות גדול שאינו שכיח בשאר ספרים יש לנהוג כדברי ב"י וכן מצאתי במהרי"ל (הלי' קריאת התורה עמ' תנ"ס) פעם אחת הוציאו ס"ת מוטעה הרבה והתחיל החזן הבר גודל לאלהינו וכו' וצוה מהרי"ל להחזיר אותו וליקח אחר וכן הוריתי הרבה פעמים בכיוצא בזה:

חדושי הגהות

[א] ר"ף אהך דקאמר שאם כתב החסר מלא יכול לתקנו נכריה הקשה היאך יכול לתקן והא אמרינן במסכת סופרים הפסיק באלמנע השם וכו'. ומה ש"ל בזה לחלק בין אלמנע השם לאלמנע שאר מינות תמלצו שם במרדכי בסוף דבריו ע"ש:

הגהות והערות

[א] ועיין בספר מנהגים למהרי"ל (הוצ' מכון ירושלים) עמ' תנ ובהערה 3 שם מתשובות מהרי"ל החדשות דאין להוציא ס"ת אחר. ועיין שם בשינויי נוסחאות דלא בכל הנוסחאות הלשון הוא "מוטעה הרבה":

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמג

כז באר הגולה

יומתחילין (טו) ממקום שנמצא (ו) הטעות ומשלימין הקורים (טז) על אותם שקראו במוטעה ואם נמצא טעות (יז) באמצע קריאת הקורא (יח) גומר קריאתו בספר הכשר ומברך לאחריה (יט) ואינו חוזר לברך (ז) לפניה: הגה (כא) ואם נצר קראו עמו ג' פסוקים (כב) ואפשר (כ) להפסיק פסוקים שם (כג) ומנכר

באר היטב

וכתב המ"א במקום שאין מנהג יש לנהוג כמ"ש הב"ח דיקרא בס"ת הפסול ג"פ והטעות יקרא בע"פ או להשלים הפרשה אם לא אפשר דהיינו שהוא ב' פסוקים סמוך לפרשה גומר הפרשה עם זה שנמצא הטעות ומנכר לאחריה אבל במקום שיש מנהג קשה לשנות מנהגם. ועכ"פ יש לנהוג שאם מתחיל רק חצייה א' בפסוק הג' יגמור אותו ויפסיק שם ואם הוא ב"פ סמוך לפרשה יקרא עד הפרשה ע"כ. והש"ך והעט"ו מסכימים לדעת המחבר וכתבו שכן נחפשו המנהג. גם הט"ו נדחק לישב דעת המחבר ע' ב"ד סי' רע"ט. כתב רמ"א ב"ד סי' רע"ט ואין חילוק בזה בין שנמצא הטעות בס"ת ראשונה בין שנמצא הטעות בשניה שקורין בה חוצה היום למפטיר עכ"ל. וכתב המ"א דהרמ"א דקדק וכתב בס"ת שניה שקורין בה חוצה היום למפטיר משמע אבל מפטיר שכל שבת א"צ להוציא אחרת אלא יקרא ג"פ בס"ת הפסולה בלא צרכה כיון דאין קריאת המפטיר אלא מפני כבוד התורה ולא עוד אלא אפי' נמצא הטעות בשביעי

משנה ברורה

(טו) ממקום שנמצא הטעות. מיירי שבמקום שפסק העולה שם נמצא הטעות ולהכי כתב דמתחילין ממקום זה וה"ה אפילו לא נודע להם הטעות עד אחר שקראו אחר הטעות ג' או ד' פסוקים ג"כ אין מתחילין אלא ממקום שפסקו דנדיענד עלתה להם מה שקראו בספר הפסול [מ"א]: (טז) על אותם וכו'. היינו דגם אותם שקראו נצר מנטרפין למנין שבעה וה"ה בשני וחמישי למנין שלשה ומ"מ אם אפשר לקרות ז' קרואים ממקום שפסקו עד סוף הסדרה ודאי ראוי ונכון לעשות כן לכתחלה [אחרונים]: (יז) באמצע קריאת וכו'. היינו אפילו נצר קראו (טו) כמה פסוקים כל שלא צריך עדיין צרכה אחרונה אינו יכול לפטור עצמו במה שכבר קרא בס"ת הפסולה דזה הוי כלכתחלה שהרי יכול לקרות ג"פ בספר נצר וע"כ גומר וכו': (יח) גומר קריאתו. היינו שיקרא שם

ביאור הלכה

למעלה] אמנם שאר הרבה אחרונים תפסו כולם לדינא כפסק השו"ע ובהכרעת הרמ"א הלא הם הלבוש צו"ד רע"ט והש"ך שם [והט"ו] סבור בעיקר הדין כהשו"ע והא"ר בשם כמה פוסקים ונהר שלום ור"י עמדת ובספר מגן גבורים וע"כ נכון מאד לנהוג לכתחלה כדעת השו"ע והרמ"א במקום שאין מנהג קבוע להיפך ועיין בנהר שלום שהאריך בזה. ועיין בספר שערי אפרים שהאריך בזה בפת"ש ודעתו ג"כ שלא כהמ"א וכתב עוד שאם נהגו שאם נמצא טעות גמור בנמצא הקריאה שלא לקרות להלן ושלא לצרף לאחריה בספר הפסול אף שכבר קראו ג"פ אלא לגלול את זו בלא צרכה שלאחריה ולהוציא אחרת ולנכר צרכה שלפניה יש להם על מה שיסמוכו. ובאמת זו היא דעת רוב הראשונים ודעת הגר"א אלא דלדידהו צריך לחזור מראש הסדרן ומ"מ נראה ש"צ להתחיל מראש הסדר רק יש לו להתחיל מראש הקריאה שקראו עם עולה זה שנמצא הטעות בקריאתו שמתאר שגלה זה הוא חוזר ומנכר טוב שיקרא גם פסוקים אלו בספר הכשר בצרכה וכו' ומ"מ אין די שיקרא בחזרה אותם פסוקים שקרא בפסול לבד רק צריך להוסיף עליהם ולקרות להלן מהם עכ"פ ג' פסוקים

(יח) דהא דעתו היה מתחלה על פרשה זו מה לי ס"ת זו או אחרת: (כ) לפניה. וה"ה כשנמצא הטעות צין צרכה לקריאה גוללין ס"ת זו ומוליאין ס"ת אחרת לקרות בה והעולה שכבר צריך (יט) א"צ לצרף שנית אם לא הפסיק בשיחה צינתים (כ) ובמקום שנהגו בזה שהעולה חוזר ומנכר (כא) ג"כ אין למחות בם שיש להם על מה שיסמוכו: (כא) ואם כבר וכו'. דעה זו (כב) חולקת על המחבר כמו שכתבנו לעיל בהקדמה והו"ל לכתוב בלשון וי"א אלא שכן דרכו בנמה מקומות: (כב) ואפשר להפסיק. פי' שהוא ג' פסוקים סמוך לפרשה דאם היה רק ב"פ סמוך לפרשה א"כ א"א לו לפסוק שם (כג) יגמור קריאתו בספר הכשר עד הפרשה וכנ"ל: (כג) ומברך אחריה. דס"ל דכיון שקראו ג"פ קודם שנודע הטעות יא' בזה ידי קריאה וממילא צריך לצרף אחריה וא"צ שוב לגמור קריאתו בספר הכשר אבל בשנמצא הטעות אחר שקראו רק ב"פ דא"א לו לפסוק שם מודה להמחבר דגומר קריאתו בספר הכשר ומנכר אחריה. ועיין בזה"ל שצברנו בשם כמה אחרונים דכן יש לנהוג למעשה כפסק השו"ע וכפי מה שהכריע הרמ"א אם לא במקום שיש מנהג קבוע צעיר כדעת המ"א שחפס בשיטת המרדכי שהצאחי בהקדמה אין להם לשנות מנהגם. ונהגין (כד) שלא להוציא ס"ת אחרת בשביל המפטיר דהיינו אם נמצא טעות אחר שכבר קראו כל הסדרה קודם שאמרו קדיש לא יוציא ס"ת אחרת בשביל המפטיר וקמיינן דיעבד על אותו שקרא אחרון שעולה גם בשביל המפטיר (ולא יקרא עוד הפעם בתורה) כדקיי"ל בסימן רפ"ג מפטיר עולה למנין שבעה והקדיש יאמר לאחר צרכות ההפטרה האחרונות ואם לא נודע הטעות עד לאחר שאמרו קדיש יקרא למפטיר בס"ת זו ג"פ בלא צרכה ולא יאמר קדיש עוד הפעם לאחר ההפטרה. ואם נמצא הטעות בנמצא קריאתו השביעי דעת מ"א שגומר הקורא עד סוף הסדרה בס"ת זו ועולה לו קריאה זו גם בשביל המפטיר כדקיי"ל בסימן רפ"ג וכנ"ל ויצרך לאחריה ואח"כ יפטיר בנציא ואח"כ יאמר

שער הציור

(טו) הט"ו ולבוש וכן הסכים בשערי אפרים שם ע"ש: (יז) פמ"ג ולבושי שרד וביח דוד ושלחן ע"ש דלא כנה"ש: (יח) ש"א בכותב הש"ך ע"ש: (יט) א"ר וח"א ושערי אפרים בשם כמה אחרונים ע"ש: (כ) טעמם של המצריכין לצרף הוא משום דעדיין לא חלה הברכה כלל כיון שנודע עד שלא התחילו לקרות כלל: (כא) שם בש"א הג"ל: (כב) לבוש וט"ו וש"א: (כג) כ"כ הא"ר ושערי אפרים ומגן גבורים ודלא כמה"ש שכתב דיגמור בספר הפסול דזהו רק אם נתפס כדעת המרדכי אבל לא לדעת השו"ע דהרמ"א סבר כוונתו בזה ומש"כ עד הפרשה כ"כ בשערי אפרים: (כד) אחרונים:

אחריה (כד) ומשלימים המנין בספר תורה האחרת שמוציאין (מרדכי פ"ב דמגילה) והוא דמוציאין אחרת דוקא שנמצא (כה) טעות גמור אבל (כו) משום חסרות (ט) וחסרות (כז) אין להוציא אחרת שאין ספרי החורה שלנו מדויקים כל

באר היטב

(ט) וחסרות. כגון וי"ן או יודי"ן מלאים או חסרים אבל טעות שנשתנה קריאת החיצה כגון כשב כשב אעפ"י שיש לו משנה ברורה

משנה ברורה

זה כ"ו שלא גררו הדבק ואם לא נודע והוציאו ס"ת ונמצא בשעת קריאה אם הדביקות בסוף האות שאם יגררו הדבק לצד יהיה חסור להכשרו אזי בחול שאפשר לגרר ונקל לעשותו אף בשעת קריאה יש לגרר ויקרא להלן ואם אין שם מי שיכול לגרר בקל וצלי הפסד וקלקול ויש טורח לצור לחזור אחר מי שיגרור במחון או אם אירע בשנת ש"א לגרור מותר לקרות בו כך (לה) ואם הדביקות הוא בתחלת הכיצת האות או באמצעה שממקום הדיבוק ולהלן נכתב בפסול יש להוציא אחרת אף דלא נשתנה לורת האות עי"ו ויש מקילין ש"א להוציא אחרת אף באופן זה כיון שלא נשתנה לורת האות עי"ו (ואף דמ"מ צריך גרירה קי"ל כל הראוי לצילה אין צילה מעכבת בו ודינו כאלו כבר גרר ואפילו בשנת ש"א לגרור מכה איסור שנת מ"מ כיון שאינו מחמת הספר אלא איסור שנת רביע עליה א"ל להוציא אחרת) (לו) ובשעת הדחק שאין שם אחרת וצריך שהות להציא ממקום אחר ס"ת כשרה יש לסמוך ע"ו לגמור הקריאה בס"ת ז' א"ל נטף שעה על איזה אות עי"ן לעיל בסיומן ל"ב צדה"ל"י מה שכתבתי בשם דה"ח ובסיומן ש"מ צמ"ב סק"י"י ועי"ן דעת שערי אפרים בזה בשער ה' אות ז' ויש עוד הרבה אופנים שצריך להוציא ס"ת אחרת על ידם אך קצרה היריעה מהכילם ימצאם המעיין בפמ"ג ובספר שערי אפרים בשער ה' ו' ובדרך החיים אך נקוט האז כלל צדך (לה) כל מקום שהוזכר בהלכות ס"ת שהוא פסול ודאי יש להוציא אחרת ודבר שהוא מחלוקת הפוסקים יש להקל לענין קריאת החורה שלא להוציא אחרת (מאחר דיש קצת פוסקים המקילין לקרות בס"ת פסולה): (כו) משום חסרות וחסרות וכו'. כגון וי"ן או יודי"ן מלאים או חסרים שלא נשתנה בהם הענין והמבטא כגון במקום שהיה צריך לכתוב אצותינו מלא וי"ו ונמצא חסר או להיפוך וכן במקום שהיה צריך לכתוב מלא צי"ד שימושית ונמצא חסר או להיפוך אבל טעות (לט) שנשתנה במבטא אף שלא נשתנה הענין כגון כשב שהיה כתוב במקום כשב או שלמה שמהל צריך להוציא אחרת (מ) וכן ה"ה אם כתב מגרשיהן במקום מגרשיהם דהא איכא שינוי לשון (מא) וכן אם כתב רחבה במקום רחבו צריך להוציא אחרת אע"ג דנוכל לקרות בחולם כמו אהלה (מב) וכן בפסוק והנה תומים בצטנה אם כתב תומים מלא באלף תאומים אע"ג שהענין אחד צריך להוציא אחרת שהרי נרגש במבטא וכן בחיצת ונחנו מה אם כתב ואנחנו מה (מג) וה"ה אם נשתנה הענין עי"ו אע"ג שלא נשתנה במבטא כגון בחיצת ונמצא דמו כתב ונמצא דמו או בחיצת מאן יבמי שהוא שרש מיאון כתב מאין צי"ד וכן כל כיוצא בזה צריך להוציא אחרת ועי"ן צדה"ח ובשערי אפרים שהאריכו בפרטים אלו: (כז) אין להוציא אחרת. וה"ה (מד) אותיות גדולות וקטנות שנמסרו במסורה או עייני"ן הפוכות או פאי"ן כפופות וכה"ג שנמסרו

שער הציון

(כה) עי"ן א"ר ומגן גברים ושערי אפרים בפתי שערים: (כו) ח"א: (כז) שערי אפרים: (כח) רמ"א צי"ד רע"ט וכל הפוסקים: (כט) א"ר ושערי אפרים ודה"ח ותי ארי" דבי עילאי דלא כפמ"ג: (ל) שערי אפרים הנ"ל: (לא) דה"ח: (לב) ואפילו אם לאחר שיגרור הדבק יחזור תמונת האות לקדמותו וגם יש שיעור תמונת האות שנכתב בהכשר עד הדבק מ"מ קודם הגרר אין כאן לורת אות כראוי: (לג) שערי אפרים וגרע זה מאם היה חסר זה האות כלל עי"ש בפתי שערים: (לד) שערי אפרים: (לה) דה"ח וש"א הנ"ל: (לו) כן משמע מפמ"ג שמלד להקל וכ"כ בח"א ובדה"ח וש"א בפמ"ג האריכו גדלות שאין כדאי להקל בזה: (לז) שערי אפרים: (לח) א"ל יכול להשיג ס"ת אחרת: (לז) פמ"ג ודה"ח: (לט) ט"ו וא"ר וש"א: (מ) דה"ח וש"א וי"ו א"ל דלא כ"ל ומ"מ כתב בשערי אפרים שער ו' דבשעת הדחק שאין שם ס"ת אחרת יש לסמוך להשלים מנין הקרואים בספר זה והשפיעי יהיה המפטייר: (מא) אחרונים: (מב) אחרונים והנה ראיתי בח"א דבר פלא דמשמע מניה שיש לכתוב תומים צי"ד ונאמת לא כן הוא: (מג) דה"ח הגהות ותיקונים: (א) במפטייר של: (ב) ס"ק קכ"ח: (ג) ד"ה טיפת דיו: (ד) ושם בבה"ל ד"ה שעל הקלף: וש"א: (מד) דה"ח:

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמג

כז באר הגולה

ז מוספתא שם
והבא הדין
והראש והטור

כן שנאמר שהאחרת יהיה יותר כשר (אגור ופסקי מהרי"א סי' פ' ורי"א) ומהרי"ל פסק דאין להביא ס"ת אחרת וכו' פסק דלר"ך להוציא ס"ת אחרת (לכן (כח) לר"ך לחלק כך) ובשעת (י) הדחק שאין לצבור רק ס"ת פסול ואין שם מי שיכול לתקנו י"א דיש לקרות בו בצבור ולנרך עליו (כל זו ואנדורהס) (כט) ויש פוסלין (תשובת הרשב"א תפ"ז ות"ה) ומיימוני פ"י מהלכות ס"ת) ואם (ל) חומש אחד שלם בלא טעות (לא) * יש להקל (לב) לקרות בלאו חומש אע"פ שיש טעות באחרים (ר"ן): ה' בית הכנסת (לג) שאין בהם מי שיודע לקרות אלא אחד יברך ויקרא קצת פסוקים ויברך לאחריהם וחוזר לברך תחלה וקורא קצת פסוקים ומברך לאחריהם וכן יעשה כמה פעמים כמספר העולים של אותו היום:

באר היטב

מוליאין והטעם דבחסר לר"ך לקרות בע"פ ואסור לקרות בע"פ אבל ביחיד חובה לא שייך זה ע"כ שמעתי. ונ"ל דביתר אוח יש לסמוך על הב"ח שהבאתי לעיל ס"ק ה' ולהשלים הג' פסוקים או הפרשה עם זה שנמצא הטעות ומנרך או לאחריה ואח"כ מוליאין אחרת ומשלימין מנין הקרואים בס"ת האחרת וכו' יש לומר דכל הפוסקים מודים וק"ל. אם נטף טיפה של שעוה על אומיות ס"ת אם נראין האומיות כשר הלק"ט ח"א סימן ז"ט ואם אירע זה בשבת ואין נראין האומיות כתב בתשובת שבות יעקב ח"ב סימן ד' בשם ליקוטי פרדס שאין שם פיסול על ס"ת בשביל זה והוא ז"ל דחה דבריו וכתב דפסול וכו' שם בשם חינוך בית יהודה סימן ה' וכן פסק בתשובת פרה שושן כלל ז' סימן ז' אך אם נתייבש השעוה שיוכל להסירה כלאחר יד דהיינו שיכפול הגויל של ס"ת וע"י כן יפול כתב בתשובת שבות יעקב שם שמוחר ואין כאן משום ממרח"ו והבאר היטב אשר לפני בס"מ ס"ק ד' מכשיר הס"ת בכל ענין בלי שום טעם ורואה ע"ש: (י) הדחק. מוהר"ם מלוזלין פסק דאם נמצא טעות בס"ת ואין שם אחרת ישלים ז' קרואים בס"ת זו ולא יוסיף עליהם ולמנחה אין להוציאה דאינה חובת היום. ומ"א כתב דאפילו במקום שהיא חובה אין להוציאה לכתחלה

ביאור הלכה

עכ"ל: * יש להקל לקרות וכו'. עיין במ"ב ועיין צביאור הגר"א שכתב דלפירוש רש"י משמע דאין להקל בזה. ובאמת הר"ן שהביא דין זה בשם רבינו (והוא הרשב"א כמו שכתב בא"ר) לא החליט כן למעשה רק להלכה כמו שכתב שם להדיא גם המעיין בתשובותיו סימן תרי"א יראה שלא כתב כן רק לחד מירוצא ע"ש ועיין בבית מאיר שגם הוא מפקפק בדין זה ועיין בשערי אפרים שכתב ג"כ שאין המנהג להקל בזה ע"ש טעמו בפמ"ש. ומ"מ נראה שהנהגה להקל בזה אין למחות בידו:

משנה ברורה

שנמסרו במסרה לא שינוי מקרי להוציא אחרת ללא עדיף מחסרות ויתרות הנ"ל. וכן אם נמצא חסר הנקודות שיש בס"ת לפעמים כמו איה שרה אשתך דירא וכיוצא בו שראוי להיות שם נקודות ע"פ המסורה אם נחסרו הנקודות א"ל להוציא אחרת: (כח) צריך לחלק כך. היינו (מה) דרך הכרעה דדעת האגור דאפילו בטעות גמור אין מוליאין דלא ירויה דגם ס"ת אחרת אפשר דפסול בחסרות ויתרות ודעת הב"י דאפילו בחסרות ויתרות מוליאין וע"כ הכריע הרמ"א לנפשיה זה החילוק להלכה: (כט) ויש פוסלין. הוא כדעת לחובת היום. אמנם אם החמילו לקרות ואח"כ נמצא בה טעות ואין שם ס"ת אחרת וזלחה (מו) י"א דגומרין ז' קרואים ומנרין לפניו ולאחריה רק המפטייר יהיה השביעי והקדיש יאמרו אחר ההפטרה. והדגול מרצנה כתב דאין להרבות בצרכות באופן זה וכן כתב בשערי אפרים שער ו' אות ס"א אלא ישלים עם העולה הזה שנמצא אללו הטעות הפרשה שלו ולא ינרך צרכה אחרונה רק יעמוד שם והש"ך יקרא לעולים אחרים עד תשלום ז' עולים ולא ינרכו כלל רק הש"ך יקרא לכל אחד פרשה שלו עד גמר הסדרה וזה העולה שנמצא הטעות בקריאה שלו העומד שם לא יסיח דעתו ויקרא בלחש עמהם ונגמר הסדרה ינרך הוא צרכה האחרונה והוא יאמר גם כן ההפטרה צביא צברכותיה ויש מי שכתב שיאמר ההפטרה בלי צרכות עכ"ל (ועיין בפתי שער שכתב שגם הדגמ"ר מודה בכל זה ע"ש). ואם נמצא הטעות בשלישי או בשאר העולין אחר סיום קריאתן שצרכו צרכה אחרת וזלחה יקרא הקורא שאר הפרשיות (מו) עד גמר הסדרה בלא צרכה: (ל) חומש אחד וכו'. היינו (מח) שכל הס"ת הוא בגליון אחד אלא שאין שלם עלי טעות אלא חומש אחד אבל אם אין שם כ"א חומש אחד לכו"ע אין קורין בו וכדלעיל בס"ב: (לא) יש להקל. היינו אפילו לדעת ה"ש פוסלין הנ"ל דאסרי אפילו בשעת הדחק כל זה הוא אם הפסול נמצא בלאו חומש שרונה לקרות בו אבל בחומשין השלמים אין להתמיר (מח) בשעת הדחק כיון שעכ"פ בחלק זה שהוא קורא בו הוא שלם ולא דמי לחומש אחד שפסול לכו"ע לקרות בו וכדלעיל בס"ב שאני החס שאינו כבוד לצבור לקרות בחומש אחד משא"כ הכא שיש כל החמשה חומשין ביחד: (לב) לקרות. ר"ל בצרכה ועיין צב"ל: ה' (לג) שאין בהם וכו'. ר"ל שאינם יודעים לקרות אחרי הש"ך מלה במלה מחוץ הכתב והמחבר אויל לטעמיה צבימין קל"ט ס"ב דכתב

שער הציון

(מה) חידושי רע"א: (מו) כן משמע מהמ"א דמסכים בזה למהר"ם לוזלין: (מו) וכיון דכבר הוא סילק עצמו בצרכה אחרונה הוא ואחרים שרין ויכול הקורא לקרות לפניו או לפני שאר אנשים. ובפמ"ש משמע דטוב יותר שיקרא הקורא לפני זה העולה שאר פרשיות הסדרה עד תומה אבל אינו מוכרח: (מח) פ"ח ודה"מ ות"א ושערי אפרים: